PRIMORSKI DNEVNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE ZA SLOVENSKO PRIMORJE

Leto 3. štev. 535 - Cena 5 lir - 3 jugolire - 2 din | Poštnina plačana v gotovini Spedizione in abbon. postale | TRST, sobota, 8. marca 1947 | UREDNIŠTVO in UPRAVA, PIAZZA GOLDONI št. 1 - I. Tel. št.: Ur. 93806, 93808 - Upr. 93807. Rokopisi se ne vračajo

V interesu tako Italije kot STO-ja in Jugolavije je, da v mejah možnosti iskreno sodelujejo.

Odkod odpor proti dvojezičnosti

Antifašistično prebivalstvo Tržaškega svobodnega ozemlja si je v svoji borbi postavilo program, ki mu reakcija more odrekati kar hoče, le tega mu ni mogoče očitati, da ne bi predstavljal gospodarskih, socialnih, političnih, narodnostnih in kulturnih pravic tako slovanskega kot italijanskega delovnega ljudstva. In ker sta program in borba tržaškega delovnega ljudstva nujno naperjena proti monopolistom gospodarskega, socialnega in političnega privilegija, je povsem razumljivo in naravno, da je naš program izzval v teh krogih odpor, ki smo ga sicer pričakovali in smo nanj itak pripravljeni.

Vse to je za nas nesporno. Zato smo tem krogom napovedali ostro borbo, in ne mislimo odnehati, dokler ne bo izginila iz našega življenja zadnja sled z nasiljem prisvojenega privilegija.

V svoji borbi mora delovno ljudstvo neprestano kazati na gospodarsko osnovo vsake politične borbe in poiskati privilegij, ki tiči za vsakim odporom proti njegovim upravičenim in težnjam. Pri vsakem vprašanju, ki se tiče našega vsakdanjega življenja naletimo na razne predloge; glavno vprašanje pa je vedno: komu koristijo? Isto velja za vsa vprašanja, ki se okrog njih suče naše politično življenje: demokracija, svoboda itd. Delovno ljudstvo odklanja vsako razpravljanje, ki ne izhaja iz konkretnih pogojev sodobne družbe. Tako je na primer delovno ljudstvo sito filozofiranja o demokraciji, svobodi itd. Za delovno ljudstvo je demokracija le taka družbena ureditev, ki omogoča in jamči vsestranski in neoviran razvoj delovnega človeka. Vse ostalo so «demokratične» fraze, ki služijo privilegiranim slojem za ohranitev svojega privilegija. Zato je naša demokracija ljudska demokracija, zato služi interesom delovnega človeka, medtem ko se naši nasprotniki ogrevajo za formalno ali parlamentarno demokracijo, ker je taka demokracija izključno v njihovo korist (demokracija miljardarjev in desetih milijonov brezposelnih!).

Tako stoji zadeva z demokracijo. In kakor v vprašanju demokracije, tako stojimo v vseh drugih vprašanjih odločno na strani pravic in koristi delovnega ljudstva.

Eno izmed vprašanj, ki zelo vznemirja tržasko javnost, predvsem pa določene kroge, je nedvomno vprašanje dvojezičnosti. Vprašanje dvojezičnosti postavlja slovansko in italijansko delovno ljudstvo. Odpor proti dvojezičnosti ne prihaja od italijanskega delovnega ljudstva. Za italijansko delovno ljudstvo je dvojezičnost v narodnostno mešanem mestu nekaj popolnoma naravnega: dvojezičnost odpravlja nacionalni privilegij; ostvarja nacionalno enakopravnost; krepi čut dostojanstva in zavest enake vrednosti slovanskega delovnega človeka, ki je vse do danes žrtev nacionalnega zatiranja; utrjuje delovno skupnost obeh narodnostih in pospešuje bratsko sodelovanje med Slovani in Italijani. Dvojezičnost pomeni konkretno demokracijo slovanskega in italijanskega delovnega ljudstva na našem področju.

Dvojezičnost krepi fronto delovnega ljudstva, krepi splošno demokratično fronto; zato je dvojezičnost v interesu demokracije slovanskega in italijanskega delovnega ljudstva.

Dvojezičnost odklanjajo krogi, ki so do danes živeli na račun nacionalnega zatiranja; dvojezičnosti se upirajo ljudje, ki jih gospodarski privilegij stavlja v vrsto sovražnikov delovnega ljudstva; dvojezičnosti se boje ljudje, ki jim enotna fronta slovanskega in italijanskega delovnega ljudstva je izkopava temelje njihovega političnega gospodstva; dvojezičnosti nasprotujejo ljudje, ki računajo, da jim stalni statut tržaškega svobodnega ozemlja vendarle nudi možnost ohranitve tega, kar so si v telsu fašističnega nasilja pridobili ali utrdili; končno se dvojezičnosti otepajo vsi tisti, ki bi tudi v novih razmerah še naprej radi kovali kapital na škodo življenskih interesov slovanskega in italijanskega delovnega ljudstva.

Slovansko italijanska antifašistična unija in z njo vse slovansko in italijansko delovno ljudstvo, ki ga ne more motiti dejstvo, da se v dvojezičnost zaganjajo nosilci in zagovorniki gospodarskega, socialnega in političnega privilegija, bo tudi v bodoče vodila borbo za uveljavljanje dvojezičnosti, ker se osnove njenega programa krijejo z interesi tako slovanskega kot italijanskega delovnega ljudstva in s tem z interesi demokracije na tržaškem svobodnem ozemlju.

NOVE ARETACIJE V GRČIJI

Vlada hoče razseliti slovansko manjšino

Atene, 7. — Grška vlada je pričela v zadnjem času z množičnimi aretacijami med demokratičnimi krogi. List «Elefteria» povdarja, da vlada ne more več zadrževati demokratičnega ljudskega gibanja in se zaradi tega poslužuje aretacij in internacij svojih političnih nasprotnikov. Aretacije pa so nadalje v zvezi z delom mednarodne komisije, kajti aretirane so v prvi vrsti le osebe, ki so predložile ali ki so nameravale predložiti svoje pričevanje komisiji. Vlada bi hotela na ta način in preprečiti, da bi se komisija poučila o resničnem položaju.

Glavni odbor EAM-a je poslal s tem v zvezi protestno brzojavko mednarodni anketni komisiji.

Atenski listi poročajo podrobno o množičnih aretacijah, ki jih je vlada pričela izvajati v noči 4. marca. Po poročilih listov je bilo aretiranih skupaj 571 oseb. Oblasti so sklenile, da bodo večino aretirancev prepeljale na otoke. Že včeraj ponoči so odpeljali 350 aretiranih oseb na otok Cario. Ostale bodo prepeljali danes ali jutri.

Danes je pričela vlada izvajati obširne aretacije tudi v atenski okolici. Uradno poročilo pravi, da so v mestecu Elevsina, 30 km zahodno od Aten, aretirali «nadalinjin 27 hujskačev», o katerih «domnevajo, da so v zvezi s partizani».

Minister za javno varnost, kvizlinški general Napoleon Zervas, ki je nekak grški Mihajlovič, je osebno nadziral aretacije. Danes je izjavil, da je pričakovati še veliko število novih aretacij, «kajti silno veliko ljudi pomaga partizanom».

Mednarodna anketna komisija nadaljuje v Solunu z delom. Zaslišala je v Tesaliji zastopnike partizanskega poveljstva, ki so izjavili, da so svoje orožje odvzeli desničarskim tolpam ali oroženištvu. Grški predstavnik je vprašal partizane, kako da so imeli 16 topov določenega kalibra, ki jih je grška vlada zaplenila. Na vprašanje partizanov, kdaj je vlada zapenila take topove, vladni predstavnik ni znal odgovora. Izkazalo se je, da so vladni delegati hoteli špekulirati s topovi, ki si jih je ELAS priboril v borbi proti Nemcem in jih po dogovoru v Varkizi predal vladi. Delegati komisije so se mogli sami prepričati o navdušenju, s katerim je prebivalstvo pozdravljalo partizane.

List «Agonistis» objavlja svet, da je monarhofašistična policija v Solunu preprečila delegaciji solunskih meščanov in delavcev, da bi prišla v stik s komisijo. Policija je surovo razpršila množico, blokirala vse ulice okoli sedeža komisije in izvedla številne aretacije med solunskimi demokrati. Policijskim enotam je poveljeval Skularikis, ki je bil med vojno poveljnik nemškega koncentracijskega taborišča. List «Agonistis» obpevlja na prvi strani veliko fotografijo vodstva tega taborišča, kjer je mogoče točno razločiti Skularisa, ki mu je danes poverjeno, «da poskrbi za varnost mednarodne komisije». Člani komisije so na fotografiji spoznali več agentov, ki stražijo sedež komisije.

List «Elefteria» poroča, da bo vlada predlagala anketni komisiji, naj ostane ob grški meji s talna vojaška komisija, in drugič, naj se slovanske in makedonske manjšine odsele iz obmejnih predelov.

Eden izmed najbolj znanih gospodarstvenikov sedanjega časa, prof. Angelopulos, ki ga je sedanja vlada odstranila iz atenske univerze, je podal posebnemu dopisniku Tanjuga izjavo o sedanjem gospodarskem položaju v Grčiji. Poudaril je, da v Grčiji ne izvajajo nobenega gospodarskega programa in da je dežela zato tik pred veliko krizo, ki jo označuje minimalna vrednost denarja, pomanjkanje zlata in neuravnovešenost proračuna.

Petrolejski načrti na Srednjem vzhodu

New York, 7. — Izkoriščanje petrolejskih vrelcev v Kuwaitu se bo v bližnji bodočnosti povečalo. Petrolejski družbi «Anglo-iranian» in «Standard Oil» sta ustanovili skupno podjetje za izgraditev in izkoriščanje cevovoda, ki bo zvezal petrolejske vrelce v Kuwaitu in Iranu s Sredozemskim morjem.

Občudovanje sovjetskega ljudstva do Titove Jugoslavije

Moskva, 7. — *Predsednik jugoslovanske delegacije pisateljev Radovan Zogović je izjavil pred odhodom iz Moskve sledeče:*

«Jugoslovanska delegacija je bivala v Sovjetski zvezi preko dva tedna in si je v tem času ustvarila pojem o velikih kulturnih zakladih sovjetskega ljudstva in o njegovi ustvarjalni moči. V stikih, ki smo jih imeli z delavci, tehniki, umetniki, študenti in borci slavne Rdeče armade, smo občutili iskreno ljubezen, ki jo imajo do nove Titove Jugoslavije ter občudovanje sovjetskega ljudstva do težke borbe jugoslovanskih narodov med vojno in v miru. Ta prisrčnost in zaupanje nam navdihuje ljubezen in ponos do naše domovine, našega ljudstva in voditeljev.

Praga, 7. — Parlamentarna komisija, ki ima nalogo izdelati načrt bodoče češkoslovaške ustave, je preučila vprašanje glede zakonitega obstoja in delovanja političnih strank

8. marec praznik žena

Proglas odbora mednarodne demokratične ženske zveze ženam vsega sveta

Tržaške žene v borbi za kruh, delo, mir, demokracijo.

Ob 8. marcu, mednarodnemu dnevu žena, pošilja odbor mednarodne demokratične ženske zveze svoj najtoplejši pozdrav demokratičnim in antifašističnim ženam vsega sveta.

Odbor izraža svojo hvaležnost ženam, sestram, sirotam slavnih borcev, ki so žrtvovali svoje življenje za demokracijo in mir.

Odbor potrjuje bratstvo v borbi z vsemi onimi, ki so v fronti kot v zaledju, na polju kot v tovarni in delavnici skupno s svojim ljudstvom doprinesle k zmagi demokracije in miru.

Odbor pošilja svoj pozdrav ženam, ki v različnih delih sveta nadaljujejo z borbo proti reakcionarnim in fašističnim silam, zlasti pa junaškim španskim in grškim ženam.

Odbor mednarodne demokratične ženske zveze je prepričan, da je mogoče zagotoviti mir samo z razširjanjem in utrjevanjem demokratičnih pridobitev ljudstev.

Odbor mednarodne demokratične ženske zveze poziva žene vsega sveta, naj se združejo preko gora in oceanov, ne glede na raso ali barvo kože, in naj se bore proti ostankom fašizma v svetu, proti rekacionarjem, ki jim je bolj pri srcu očuvanje njihovih egoističnih predpravic, kot pa zagotavljanje sreče ljudstva; delajo vse, da bi razdvojili zaveznike in skušajo izzvati nove spopade.

Odbor mednarodne demokratične ženske zveze zaupa v bodočnost, kajti prepričan je, da bo volja ljudstev, zlasti pa volja žena, da vse bolj streme k svobodi, k napredku in k zagotovitvi miru, močnejša kot reakcionarne sile.

Odbor mednarodne demokratične ženske zveze poziva demokratične žene vseh antifašističnih dežel, naj se pridružijo njenim vrstam.

Živela zveza žena za demokracijo in mir!

Živela mednarodna demokratična ženska zveza!

Živel 8. marec, mednarodni praznik žena!

Praga, 25. februarja 1947

AVSTRIJA IN NEMČIJA STA TEKMOVALI V GERMANIZACIJI

Poslanec John Platts Mills obsoja angleško politiko glede Koroške

London, 7. — V angleškem parlamentu se je razvila 5. marca ostra debata glede vprašanja o razmejitvi med Jugoslavijo in Avstrijo. Poslanec Platt Mills je ostro obsodil v svojem poročilu angleško politiko v tem vprašanju ter je zahteval, da vlada posveti vso pažnjo, nepristransko in dosledno, vprašanju koroške meje, kadar bo prišlo to vprašanje na dnevni red moskovske konference.

Platts Mills je izjavil, da je Avstrija tekmovala z Nemčijo, da bi postala središče germanske hegemonije v Evropi. V tem svojstvu je Avstrija razširjala tradicionalno sovraštvo proti Slovencem.

Predsednik bivše pokrajinske vlade na Koroškem je kolaboracionist, ki ga je postavil na to mesto Hitlerjev Gauleiter, preden je pobegnil pred prihodom zaveznikov. Glede plebiscita 1920. leta je Mills omenil, da ga treba vzeti v luči tedanjih razmer. Jasno je, da je mnogo Slovencev raje ostalo pod Avstrijo, kakor pa da bi prišli pod monarhofašistično Jugoslavijo, ki je bila pod vsesrbsko dominacijo.

Ob zaključku je Mills poudaril, da bodočnost Avstrije zavisi v glavnem od tesnega sodelovanja s podonavskimi državami.

Medtem se razne delegacije, ki se bodo udeležile moskovske konference, vedno bolj približujejo Moskvi. Bevin je s svojim spremstvom že zapustil Varšavo. Danes se je ustavil v Varšavi Bidault, ki si je tudi, kot včeraj Bevin, ogledal varšavske razvaline. Pred odhodom je Bidault izjavil, da ima Poljska prav posebno pravico, ko zahteva, da bo mirovna pogodba z Nemčijo podpisana v Varšavi. Dejal je tudi, da so ga varšavske razvaline silno presunile. Nato je tudi Bidault odpotoval proti Moskvi.

Ameriški zunanji minister Marshall se je mudil danes v Berlinu, medtem ko so nekateri člani ameriške delegacije že prispeli v Moskvo.

Hoover hoče podpreti Nemčijo ne govori pa o njenih žrtvah

Varšava, 7. — Ravnatelj tiskovnega urada poljskega zunanjega ministrstva general Groš je na tiskovni konferenci izjavil o poročilu bivšega predsednika ZDA Hooverja glede gospodarskih razmer v Evropi naslednje: «Poljska vlada je presenečena zaradi poročila gospoda Hooverja glede gospodarskih razmer v Evropi in sicer iz dveh razlogov: 1. Hoover je zatrdil, da so najtežje gospodarske razmere v Nemčiji. 2. Hoover ni niti omenil v svojem poročilu one države, ki so doživele strahovita razdejanja med vojno od Nemcev, niti odgovornosti Nemčije za gospodarsko obnovo v Evropi».

Britanski vojaki tihotapijo mamila

Kairo, 7. — Palestinska in egiptska policija sta v skupni akciji odkrili široko mrežo tihotapcev z mamili. V afero je zapletenih precejšnje število britanskih vojakov. Včeraj je policija slučajno ustavila britanski kamion na katerem so odkrili za 45.000 funtov šterlingov opija in hašiša. Doslej so aretirali dva britanska vojaka in enega podoficirja.

Ameriški parlament ploska obsodbi sindikatov

Washington, 7. — Ameriški parlament je z burnimi aplavzi sprejel razsodbo vrhovnega sodišča, ki je potrdilo obsodbo Johna Lewisa zaradi zasramovanja sodišča. To razsodbo je odobril tudi senat. Demokratski senator Mc Clellan je izjavil, da je srečen, ker je sodišče tako branilo suverenost vlade proti napadom Johna Lewisa in njegovega sindikata.

Tisoč rudarjev v Pensilvaniji danes zjutraj ni prišlo na delo v znak protesta proti sklepu vrhovnega sodišča, ki potrjuje globo, ki je bila naložena rudarskemu sindikatu.

Stavke in neredi v južni Italiji

Rim, 7. — Po vsej Italiji se množe stavke in agitacije. Poljedelski delavci v neapeljski provinci so zapustili delo, da bi dosegli višjo plačo. V Messini je bila proglašena stavka gradbenih delavcev. V Rimu, Milanu in Neaplju je osebje skoraj vseh bančnih zavodov včeraj preklnilo delo za eno uro, danes pa stopilo v stavko, kerjim niso izplačali nagrade, ki so jo obljubljali med pobiranjem posojila za obnovo.

„Filoslavi" tudi v Argentini

Moskva, 7. — *Moran piše v «Izvestjih»: «Dežele latinske Amerike zajema vse bolj protikomunistična propaganda. Ameriški listi, posebno Hearstov tisk, govore o sovjetskem vplivu v Južni Ameriki. Objavljajo stotine člankov, namenjenih ameriškim diplomatskim krogom v latinski Ameriki, pišejo o strahovitih grožnjah Venezueli, o znakih revolucije v Čileju, o «filoslovanskih» pokretih v Argentini ter o tajnih zarotah sovjetskih elementov v Columbiji. Ta tiskovna kampanja služi do neke mere prikrivanju znanih načrtov o panameriškem vojaškem sodelovanju. S temi sredstvi, otročjimi ustrahovanji, poskušajo ZDA z sporazumi oboroziti južne ameriške republike, da bi se uprle «komunistični nevarnosti», ki ne obstoja.»*

* * *

PARIZ. — Mrzli val s snegom je zopet zajel severni del Francije, pariško kotlino in Bretonsko.

GOSPODARSTVO

PROPAGANDA in železni zakoni ekonomije

Novi tržaški dnevnik, ki je organ «italijanskega prebivalstva na tem skrajnem robu Italije», je v svoji prvi številki zapisal, da «tržaške ladjedelnice gravitirajo» k italijanskim plovnim podjetjem». V podkrepitev te svoje trditve omenja, da so bile tržaške ladjedelnice povabljene» z drugimi italijanskimi ladjedlmicami vred», da izdelajo načrte za številne ladje, ki bodo vzdrževale plovne zveze med Italijo in njenimi otoki, Sicilijo in Sardinijo. Ker je promet med Apeninskim polotokom in italijanskimi otoki zelo živahen, bodo vse ladjedelnice prejele velika naročila.

Strinjamo se z listom, ko trdi, «da so bile ladjedelnice v preteklosti ponos tržaške industrije in da bodo tudi v bodoče hrbtenica tržaškega gospodarstva», toda trditev, da tržaške ladjedelnice gravitirajo k Italiji, je prav tako gorostasna in v kričečem nasprotju z gospodarsko resničnostjo kakor bije v obraz politični zgodovini in gospodarski geografiji trditev, da je Svobodno tržaško ozemlje «skrajni rob Italije». Slično trditve so pač pobožna želja, ki samo označuje politično orjentacijo tega lista.

Že sama statistika o dosedanjih naročilih, ki jo navaja v istem članku, je dovolj zgovorna. Izmed 25 naročenih ladij s skupno tonažo 105.000 ton, je samo eno ladjo (s tonažo 10.000 ton) naročila Italija in še to so zgradili v Tržiču, ki je po mirovni pogodbi pripadel Italiji.

Italija res potrebuje novih ladij, čeprav je že od Amerike prejela veliko število ladij tipa «Liberty», toda, da bo ona naročala ladje prav pri ladjedelnicah svobodnega tržaškega ozemlja, ki je z njimi še za časa svoje zasedbe ravnala kot maceha, pač ne moremo verjeti. V kraljevstvu propagande se res dogajajo tudi stvari izven obmoja ekonomskih zakonov, toda, da se ladje naročajo iz propagandih nagibov, do danes še nismo čuli.

Italija ima svojih ladjedelnic dovolj. Imela jih je že pred prvo, svetovno vojno, zdaj je dobila še tržiške s pomembnimi elektromehaničnimi delavnicami vred, čeprav so se razvile v organiči zvezi s tržaškimi in je njihova odcepitev zasekala hudo rano organizmu tržaške industrije. (Storilnost primorskih ladjedelnic, ki je znašala okoli 200.000 ton letno, se je po odcepitvi Tržiča zmanjšala skoro za 1/3).

Ko novi tržaški list opozarja na pomanjkanje pogonske sile in surovin, ki so nujno potrebne za nemoten razvoj tržaških ladjedelnic, posebno na pomanjkanje železa in drugih kovin, seveda ne omenja, da je Jugoslavija pripravljena dobavljati Trstu potrebno pogonsko silo in velik del prav teh surovin. Pisec tudi pozablja, da so se tržaške ladjedelnice razvile v tesni zvezi s škedenjsko železarno in jeklarno in da je bila ta del industrijskega kombinata Škedenj - Jesenice, ki je bil last Kranjske industrijske družbe na Jesenicah. Prav tako je predstavnik Jugoslavije Mednarodni finančni komisiji, ki je nedavno proučevala finančni in gospodarski položaj STO, izjavil, da bo Jugoslavija v kritje izvoženih surovin kupovala v Trstu izdelke tržaške industrije, med katere seveda spadajo v prvi vrsti železne konstrukcije in ladje, ki so nujno potrebne za obnovo jugoslovanske trgovinske mornarice.

Italijanski primanjkljaj 1.200 milijard

Po poročilu finačnega ministra, ki je bilo te dni objavlje no v italijanskem uradnem listu, bo primanjklja državni financ v tekočem finančnem letu presegal 1.200 milijard lir. Denarni obtok je 30. novembra preteklega leta znašal 457.930 milijonov lir. (Do danes je že prekoračil 500 milijonov). Na koncu novembra preteklega leta je primanjkljaj v obračunu znašal 610 milijard poleg predvidenega primanjkljaja 633 milijard; tako računajo da bo skupni primanjkljaj presegel 1.200 milijard lir.

Primanjkljaj državnih železnic se je povečal za 15.825 milijonov, poleg predvidenega primanjkljaja 6 milijard lir. Ta primanjkljaj je treba pripisati v prvi vrsti povišanju števila nameščencev, ki se je od 134 000 v letu 1938 povečalo na 200.000. Stroški za vzdrževanje državnih železnic se bodo povečali tudi radi povišanja cene premoga, ki je poskočila od 4.000 lir, kakor jo predeva proračun, na 8.000 lir.

Vrednost pogodbe

med Francijo in Anglijo bo svet presojal po tem, kako bo izvajana

Beograd, 7. — «Politika» komentira angleško-francosko zavezniško pogodbo. Članek poudarja način pogajanj za sklenitev te pogodbe ter komentarje o važnosti tega sporazuma, ki so se pojavili pred sklenitvijo v Franciji in Angliji. V teh komentarjih razlikujemo ljudi, ki želijo trajni mir in one, ki že vnaprej prerokujejo težave.

«Politika» piše, da vsebina tega sporazuma dopušča možnost mednarodnega sodelovanja, ki bo pripomogla odstraniti činitelje napadalnosti v svetu, ki jim ni mar organizacija pravičnega in trajnega miru. Z druge strani, poudarja «Politika», izraža ta pogodba tendence k politiki blokov, kar pomeni, da bo ta pogodba poostrila nasprotstva in komplicirala možnosti sporazumevanja o temeljnih načelih mirovne pogodbe, predvsem glede Nemčije.

Neki konzervativni angleški list ne skriva svojega prepričanja, da se je s to pogodbo sklenila zapadna enotnost, kar v resnici ne predstavlja drugega kakor politiko zapadnega bloka, ki jo toliko brani in vsiljuje Winston Churchill. V resnici sta se pred pogajanji za to pogodbo sestala v Londonu Churchill in Blum. Bivši angleški predsednik vlade je bil osebno zadovoljen zaradi poteka pogajanj.

«Politika» nadaljuje: «Če predstavlja ta pogodba emancipacijo angleške politike glede evropskih vprašanj in pojačanje evropskih zapadnih sil in Sovjetske zveze ter istočasno približanje drugih demokratskih narodov Evrope, ako odreja politično smer proti Nemčiji, da bi dejansko preprečila vsak nov napad na Evropo in kulturo, tedaj lahko smatramo to novo zavezniško pogodbo kot pozitiven mednarodni akt, ki je v tesni zvezi z določbami zaveznških zgodovinskih konferenc ter bo uspešno služil stvari svetovnega miru.

NACISTI DOBIVAJO avstrijsko državljanstvo

Dunaj, 7. — Po vesteh, ki prihajajo iz Celovca, je tamkajšnje policijsko ravnateljstvo objavilo poročilo, da je lansko leto dobilo na Koroškem avstrijsko državljanstvo 4500 beguncev od skupnega števila 7000 beguncev. Koroška pokrajinska vlada ni pooblaščena izdajati državljanstva tujcem, ker ima to zakonsko pravico samo centralna vlada. Kljub temu si pokrajinska vlada dovoljuje izvajati protizakonita dejanja. Tako je n. pr. podelila avstrijsko državljanstvo 30. novembra 1946 članu Hitlerjeve stranke Otonu Kramerju, ki je bil nemški državljan. Kramer je bil znan po sadističnem postopanju proti tujim delavcem.

Pokrajinske oblasti na Koroškem so svoj čas izpustile iz zaporov organizatorja nacistične vstaje na Koroškem leta 1934, Rauterja. Vsled protesta demokratične stranke je bil Rauter zopet aretiran, sedaj je pa zopet na svobodi.

Pariz, 7. — Pred višjim sodiščem v Versaillesu je bil danes obsojen na smrt Ferdinand De Brinon, bivši višijski veleposlanik pri nemških okupacijskih oblasteh v Franciji.

De Gasperi dvomi o republiki

Rim, 7. — Na današnji seji ustavodajne skupščine je poslanec Pacciardi vprašal De Gasperija o njegovi izjavi, ki jo je podal ameriškim dopisnikom, ko je govoril o možnosti povratka monarhije. De Gasperi se je izgovarjal, da tega ni dejal, pač pa da je rekel, da bo republika lahko ostala, če bo vršila svojo dolžnost, če bo vzdrževala red in če bo spoštovala demokratična načela. Pacciardi s tem ni bil zadovoljen in je poudaril, da izraža ta pogojni stavek skepso o obstoju republike.

Nato sta poslanca Condarelli in Benedetti protestirala proti odloku, da je prepovedano izobešanje zastav z znaki bivše monarhije.

Dva koroška plebiscita

Med prvo svetovno vojno, ko so topovi se grmeli na frontah in ko so imperialistične države vodile borbo za nadoblast v svetu, je predsednik Združenih držav W. Wilson izdal znano poslanico 14. točk, katera je predvidevala tudi o samoločbi narodov.

Mnogi zagovorniki samoodločbe narodov so tedaj zastopali stališče, da je najboljši način, po katerem naj bi prišla volja narodov do izraza, plebiscit. Bilo pa je tudi mnogo nasprotnikov, ki so načelno odklanjali plebiscit kot sredstvo za rešitev narodnostnih vprašanj. Trdili so, da pri tem običajno ne pride do izraza dejanska številčna slika o pripadnosti ljudstva k gotovi narodni skupnosti, temveč je ta spačena iz socialnih in gospodarskih razlogov, kakor tudi zaradi kontinuitetne pasivnosti in konservativnosti ljudstva. Izrečno v deželah, kjer vlada kapitalistični red, je gospodarska odvisnost faktor odločujoče važnosti, tako da pride tam bolj do izraza gospodarska odvisnost, kakor pa sama narodna pripadnost. Posebno v deželi, kjer sta dva naroda z neenako razvito narodno zavestjo, to je povsod tam, kjer je bil narod tlačen in zatiran skozi stoletja po drugem, ni plebiscit sredstvo za mnoge sporne predele plebiscit kot sredstvo za rešitev vprašanja teritorialne pripadnosti. Določile ga pa niso tam, kjer so bile same neposredno interesirane na prilastitvi gotovega ozemlja, kakor na pr. v slučaju Italije, ki je dobila strnjena slovanska in nemška ozemlja, «razumljivo» brez plebiscita.

Odredili so ga pa za Koroško. Kdor pozna zgodovino slovenskega ljudstva na Koroškem, ve, kako so se morali Slovenci boriti skozi stoletja najprej proti prodiranju, zatiranju in razseljevanju. Zato ni bil plebiscit že iz čisto načelnih vidikov ob koncu prve svetovne vojne nobeno primerno sredstvo za določitev pripadnosti gotovih predelov Koroške, temveč bi bil plebiscit, — ako je bil že neobhodno potreben po mnenju krojiteljev miru — mogoč šele tedaj, ko bi bili popravili krivice, storjene nad našim ževljeni. Običajno predpišejo plebiscit takrat, kadar je dvomljivo, kateri narodnosti pripada prebivalstvo nekega ozemlja, ne pa za ozemlje, kjer je položaj jasen, kakor na Koroškem, kjer je živelo v pasu slovenske Koroške, to je do črte severno od krajev Šmohor, Beljak, Celovec in Velikovec okoli 103.000 Slovencev in samo okoli 12.000 Nemcev.

Ne samo, da niso poprej popravili krivic, temveč je medzavezniška komisija pomagala Nemcem s pristranskim postopanjem in krivim tolmačenjem določil senžermenske mirovne pogodbe. Posebno kričeča nepravičnost je bila, da je bila Italija kot neposredna soseda, ki je bila sovražno razpoložena in zato pristranska nasproti Jugoslavije, članica medzavezniške komisije in je ob samem plebiscitu po svojih oficirjih nadzorovala potek glasovanja v večini glasovalnih krajev.

Italija je bila zaradi prisvojenega ozemlja Primorske in zaradi svojih nadalnjih imperialističnih načrtov na Balkanu zelo zainteresirana na čim šibkejši in manjši jugoslaviji. To je pri samih mirovnih pogajanjih neštetokrat pokazala. Saj je ugovarjala tudi priključitvi Štajerske Jugoslaviji in skušala izsiliti tudi za to ozemlje plebiščit. Nastopala je kot zagovornica Avstrije, ki ji je poprej odtrgala ves južni Tirol tja do Brennerja, čeravno je ta pokrajina nad Trientom izključno nemška.

Pravno je bil plebiscit tako organiziran, da niso upoštevali niti vseh bistvenih zahtev modernega meddržavnega prava, niti specifičnost koroških razmer. Vse to je pripomoglo, da so zmagali Nemci in da je bila potepana pravica. Zato Jugoslavija ne more smatrati rezultat koroškega plebiscita za dokončno ureditev in zato ta tudi ne more biti osnova za določitev nove državne meje na Koroškem.

Med drugo svetovno vojno je postavilo ljudstvo proti temu papirnatemu plebiscitu svoj krvni plebiscit za osvoboditev izpod nemškega zločinskega jarma. Ta krvni plebiscit je pokazal trdno odločnost ljudstva do oborožene borbe proti zakletemu je pokazal trdno odločnost ljudstva do oborožene borbe proti zakletemu sovražniku za dosego svoje svobode. Koroška je bila edina dežela «Velikega nemškega rajha», kjer se je ljudstvo dvignilo k oboroženemu uporu že med vojno. Ta upor je bil sad zločinskega zatiranja in pregajanja slovenskega življa na Koroškem, ki ga je izvajala senžermenska Avstrija proti prevzetim obveznostim za zaščito narodnih manjšin.

Jugoslavija je že predložila svetu namestnikov zunanjih ministrov štirih velesil svoje upravičene zahteve po slovenskem ozemlju Koroške, ker ne more dopustiti, da bi koroško ljudstvo ponovno jetalo pod velenemškim imperialističnim jarmom. Na malem prostoru slovenske Koroške je nekaj tisočev z orožjem v roki ali drugače vodilo borbo ne samo za svojo svobodo, temveč za svobodo sveta in pravice ljudstva. S svojimi napori in s svojimi junaštvi so doprinesli relativno več, kakor bi mogli od njih zahtevati.

Videli bomo, ali bodo velesile pravilno ocenile napor v skupni borbi za skupno zmago, ki ga je napravilo slovensko ljudstvo Koroške, ali pa bodo nagradile Avstrijce, ki so se borili do zadnjega trenutka ob strani največjega zločinca, ki ga zgodovina pozna — Avstrijca Hitlerja.

Dr. K. C.

KRATKE VESTI

STOCKHOLM. — Svedska vlada, ki ni zadovoljna z delovanjem zasebnih petrolejskih družb, namerava spremeniti uvoz in prodajo petroleja in drugih gorilnih olj v državni monopol.

LONDON. — Po mnenju profesorja A. M. Lowa, bivšega predsednika britanskega medplanetnega društva, bo mogoče v «50 ali 60 letih» potovati na luno.

TRŽAŠKI DNEVNIK

8. MAREC
dan vseh demokratičnih žena

8. marca 1910. je na mednarodnem ženskem kongresu v Kodanju predlagala Klara Zetkin, znana prvoboriteljca za delavstvo in enkopravnost žena, naj postane ta dan mednarodni dan žena. Leto prej so po ulicah ameriških mest demonstrirale žene, tisoče in tisoče jih je bilo, ter zahtevale kruha in dela za svoje brezposelne može, za isto delo enako plačilo ter žensko volivno pravico.

Od 8. marca 1910. so se žene raznih dežela postopoma priključevale mednarodnemu ženskemu dnevu. Vedno številnejše so bile njihove vrste. Zahtevale so pravico do dela zase in za svoje može, iste plače za isto delo, volivno pravico, dostop po vseh poklicih, skratka: popolno enakopravnost.

V deželah, kjer je zagospodoval fašizem, je bilo to žensko gibanje zavrto in zlomljeno. Nacifašizem se je oprijel starega reakcionarnega gesla, da spada žena samo v kuhinjo in otroško sobo. Zato je morala preiti borba demokratičnih žena v deželah fašizma v ilegalo.

Medtem ko je nacifašizem s takimi nazori in ukrepi znova razkrival svoje antiprogresivno, reakcionarno bistvo, je v Sovjetski zvezi po zmagi oktobrske revolucije dobila žena doslej največjo, se pravi popolno enakopravnost z moškim. Lenin je zapisal: «V Republiki Sovjetov ni ostal kamen na kamenu od zakonov, ki so oklepali ženo v stanje podrejenosti». In narodno osvobodilna borba je sprostila tudi v jugoslovanskih in drugih demokratičnih narodih, še posebej pa pri primorskem ljudstvu, slovenskem in italijanskem, vse okove, ki so doslej tlačili ženo s predsodki. Ramo ob rami s svojimi moškimi tovariši se je borila in krvavela, negovala je ranjence in bolnike, delala kot aktivistka, trpela in umirala v koncentracijskih taboriščih, vodila in izvrševala. Mnogo žena je bilo odlikovanih z najvišjim odlikovanjem «Narodnega heroja».

In ko danes zopet praznujemo mednarodni dan žena, se spominjamo vseh velikih dejanj, ki so jih izvršile žene, bodisi v miru ali vojni, bodisi na polju znanosti, umetnosti, socialnega skrbstva ali v krvavi borbi.

Predvsem se pa spominjamo tistih, ki so žrtvovale svoje življenje zato, da bo življenje lepše in pravičnejše, da bodo odpale vse pregrade in vsi predsodki med narodi, da bo svoboda popolna tako za moža kot za ženo.

DAROVI IN PRISPEVKI

A.F.Z. iz Doline so darovale za sirote padlim partizanov 1000 lir, za Dijaško Matico 1000 lir in 1000 lir za politične jetnike.

Namesto cvetja na grob umrlega Masiča Roberta iz Povirja darujejo Mirc Frančiška, Mirc Draga, Čok Ivana in Modero Marija iz Lokve 1000 lir za sirote padlih partizanov.

Vse tržaško delavstvo
ponovno zahteva bolniško blagajno v svoje roke

Bolniška blagajna je ustanova delavcev in nameščencev, katero so ustanovili zato, da bi delovala v njihovem interesu. V času fašizma so se fašisti trudili na vse mogoče načine, da bi tej ustanovi vzeli samostojnost in da bi se je polastili. Na vodilna mesta so postavljali zaslužne fašiste in jo hoteli popolnoma združiti z italijansko bolniško blagajno.

Pod ZVU bi se moral položaj bolniške blagajne urediti. Izvesti bi se morale svobodne volitve, predvsem pa dosledna epuracija. Odstraniti bi bilo treba vse bivše fašiste in protiljudske elemente, ki gotovo ne bodo delali v interesu delavcev in nameščencev. Epuracija, kakor jo je izvajala ZVU, ni bila dosledna. Vsi predobro vemo, kako je delovala epuracijska komisija, ko je oprostila znane fašiste.

Člani bolniške blagajne pa zahtevajo, da pride bolniška blagajna v njihove roke. Zato zahtevajo volitve, katerih pa zavezniška vojaška uprava noče razpisati. Na teh volitvah bi člani izvolili upravni odbor. Ker zaradi oviranja ZVU še ni bilo volitev, so vsi prizadeti zelo nezadovoljni, kajti tako stanje je nezdravo in je nujno potrebno, da se čimprej uredi.

Pred nedavnim se je zbralo več sto delavcev v veliki dvorani tovarne strojev pri Sv. Andreju. Neki tovariš jim je ponovno razložil problem bolniške blagajne. Povedal je, kdo so tisti, ki ovirajo, da kljub zahtevi članstva, še niso bile razpisane volitve. Nezadovoljstvo med delavstvom zato narašča iz dneva v dan. Namesto čistke v organizaciji, so opazili, da se vrinjajo vanjo novi protiljudski elementi, poleg ostalih, ki so že uslužbeni v ustanovi. Zato je rešitev tega problema nujna, ker ni to samo v interesu prizadetih, temveč vsega delavstva. Pa tudi delodajalci morajo imeti interes, da se to nezdravo stanje čimprej popravi, kajti tudi njim ne more biti vseeno, ali teče produkcija normalno ali ne.

Na koncu sestanka, ko so podrobno obdelali vsa vprašanja v zvezi z bolniško blagajno, so poslali na ZVU in na ravnateljstvo tovarne protestno pismo, v katerem delavci in uslužbenci zahtevajo svobodne volitve v novi upravni svet.

Prejeto objavljamo

«V soboto 1. marca sem šel v gledališče Verdi, kjer so igrali «Prepad». Na koncu drugega dejanja, ko so prišli na oder vojščaki z lombardskimi grbi, so se oglasili v dvorani šovinisti. Začeli so skandirati: Italia, Italia! metati listke in zastavice, del občinstva pa jim je začel ploskati.

Naslednji dan sem zvedel, da so predstavo prenašale vse večje radijske postaje po Italiji. K vsemu bi hotel pripomniti le-to: Tudi gledališča Verdi so se začeli posluževati sovnisti za svojo propagando. Izrabljajo vsako priliko, da pokažejo svoje šovinistično mišljenje. Gledališče Verdi je tako postalo kulturna ustanova, ki služi izključno ozkemu kroga šovinistično razpoloženih Italijanov, ki izrabljajo gledališke predstave za svojo šovinistično propagando. Delovnemu ljudstvom pa je gledališče zaradi visokih cen nepristopno».

Tovarna „De Langlade" v polnem obratu
kljub lažnim vestem reakcionarnega časopisja

V ribiški četrti Kopra, tik ob morju so poslopja tovarne za konzerviranje rib «De Langlade». Radovednost nas je vlekla, da smo se prepričali, koliko je resnice o vsem, kar je o tovarni razbobnal reakcionarni tisk.

Sprejel nas je uradnik, ki nam je razkazal vse prostore. Ze po govorici se je izdal, da je Genovežan, kakor je tudi gospodar, ki redno obiskuje svojo tovarno. Ko smo ogledali vse tovarniške prostore, smo se spustili v pogovor z uradnikom. Omenili smo mu, kaj pišejo o njihovi tovarni nekateri tržaški časopisi. Skoraj pomilovalno nas je pogledal izpod naočnikov in dejal: «Poznam namene tistih časopisov, ki hočejo z lažnivo propagando očrniti življenje v coni B.

Poglejte, od osvoboditve pa do danes se ni še ničče ničesar dotaknil v tovarni, ničesar še niso odnesli. V tovarni teče delo redno naprej. Vojna uprava v vsakem trenutku priskoči tovarni na pomoč, da si lahko nabavi ribe in les. Produkcija se je že skoraj približala normalnemu stanju. Pred nekaj tedni smo zaposlili še 30 delavk, tako da jih je sedaj v tovarni zaposlenih 150, ki so vse organizirane v Enotnih sindikatih. Čeprav sva ravnatelj in jaz doma iz Genove, nisva zbežala, ker nisva nikomur nič hudega storila zbežali so samo tisti, ki imajo krvave roke.

V pogovoru nam je tudi omenil, da so ga nekoč v Trstu ustavili iz Kopra pobegli fašisti in hoteli iz njega izsiliti, da bi potrdil vse to, kar pišejo o tovarni in o življenju v coni B tržaški šovinistični časopisi. Uradnik pa jih je odločno zavrnil ter postavil na laž njih zlonamerno propagando, kajti tovarna rib v Kopru nadaljuje svoje delo v korist koprskega delavstva.

Velika skrb za invalide

O delu združenja invalidov koprskega okraja so polagali račune na zadnji konferenci v Kopru. Po političnem pregledu so sklenili, da bodo osnovali združenje invalidov, ki bo zastopalo njihove skupne interese Ljudska oblast je mogočila prodajo tobaka tako, da bodo lahko z zaslužkom, ki ga bodo s tem imeli vzdrževali 60 družin, katerih svojcev padlih borcev ali invalidov.

Sklenili so, da bodo otvoril v Kopru Invalidski dom z kjer se bodo lahko sestajali, vzgajali in krajčičas. V njem bodo zaposleni sami invalidi. Ves dobiček Doma bo šel v korist Združenja.

Zastopniki ljudske oblasti so jim obljubili, da bodo poskrbeli, da bodo dobili čimpreje njihov dom, da jim bodo šli v vsakem oziru na roke, saj je to najmanj kar lahko stori ljudstvo za povračilo njihove izive.

VESTI S PODEŽELJA

NABREŽINA

Za jezikovno enakopravnost. Nabrežinci so poslali direkciji državnih železnic v Trstu pismo, v katerem zahtevajo uvedbo dvojezičnosti v vseh uradih železniške postaje Nabrežina in Bivio-Nabrežina. V pismu pravijo: «Po 25 letih zatiranja in suženjstva ne more naše ljudstvo več dopuščati, da bi še nadalje teptali njegove pravice, ko je toliko žrtvovalo v osvobodilni borbi.

Enako pismo so poslali tudi prebivalci iz Slivnega s svojega množičnega sestanka.

Smrt tovariša. Po mnogih letih trpljenja je umrl tov. Roman Pertot. Ker so ga fašisti zasledovali, je moral pred 16 leti zbežati v tujino, kjer si je nakopal zavratno bolezen. Ko se je vrnil domov, ni bil več sposoben za delo. Vaščani so s skupnimi prispevki pomagali družini pokojnika, za kar se svoje vsem najtopleje zahvaljujejo.

ŠTORJE

Mladinski večerni tečaji. Po dolgem čakanju smo tudi pri nas otvorili večerni tečaj. Krivda je bila pač na ZVU, ker so nam obetali, da nam bodo šolo popravili. Končno smo jo morali le sami popraviti z udarniškim delom. Če bi čakali naše, bi še sedaj ne mogli imeti večernih tečajev.

Tečaj obiskuje mladina iz Štorij, Majcnov, Jerišev in Pobrež.

Mladina iz Štorij bo igrala igro «Mladi aktivisti» Pri tej igri sodeluje skoro vsa mladina, ki z veseljem prihaja k vajam. Moramo reči, da vsa naša mladina skupno stremi, čim večjo razgibanost pri prosvetnem delu.

KAZLJE

Zadružno predavanje. Pred kratkim smo imeli v Kazljah zanimivo predavanje o zadružništvu in sindikatih. Predaval je tov. Kjuder. Ljudstvo je sklenilo, da bomo imeli vsakih 14 dni podobna predavanja.

Vaška mladinska organizacija se zelo dobro razvija in se je pomnožila z novimi člani. Mladinci so sklenili, da bodo pomagali najbolj prizadetim družinam.

Napredek gospodarstva. Vaščani so tudi pridno pobirali borovega prelca. Znaten napredek smo dosegli v kmetijstvu in živinoreji, čeprav se še vedno poznajo posledice požiga naše vasi, ki nas je gospodarsko uničil.

DOBRAVLJE

Mladinci so igrali. Pred kratkim je imela vaška mladina v okviru prosvetnega društva prireditev. Na sporedu so bile igre: «Analfabet», «Tri zaostale ure», recitacije in petje. Pionirji pa so vprizorili igro «Sestrin varuh» ter želi mnogo uspeha. Pri prireditvi so nabrali 1042 lir za politične pripornike.

KRAJNA VAS

Žene se pripravljajo na svoj praznik. Naše antifašistične žene se pridno pripravljajo za prireditev, ki bo 8. marca. Sodelovali bodo tudi pionirji. Žene so tudi izvedle akcijo za pomoč mladini, ki pride na prego Šamac-Sarajevo.

Sklenili smo, da bomo postavili spomenik padlim partizanom ter imeli v ta namen razne prireditve. Imeli smo tudi množični sestanek, na katerem smo razpravljali o delu, ki nas čaka ob priključitvi k FLRJ.

Če policijo zebe...

Pred nedavnim se je pripeljala civilna policija iz Trsta ter začela v bližini vasi Kopriva nakladati drva, ki so last Brundule Franca. Ko je lastnik zvedel kaj se dogaja je odšel takoj na lice mesta in vprašal po komandantu policije. Z njim se je hotel pomeniti na kakšni podlagi mu hočejo vzeti drva. Policaj mu je odgovoril, da imajo za to ukaz. Podaljšem prerekanju mu je policaj izročil nek papir s katerim naj se gre pritožit na gozdno milico v Trst. Toda drva so Brandulu kljub temu odpeljali. Tov. Brundula se je šel pritožit na gozdno policijo in rezultat pritožbe je bil ta, da mu je morala civilna policija drva vrniti. Toda, ko je lastnik drv, pregledal, kaj so mu vrnili, je opazil, da manjka več kot polovico drv. Lastnik ima več tisoč lir škode.

SLOVENSKO NARODNO GLEDALIŠČE

V nedeljo 9. marca ob 18. uri v Skednju:

„SCAMPOLO"

Predprodaja vstopnic eno uro pred predstavo pri blagajni.

SALEŽ

Otvoritev nove dvorane v vasi. Velik dogodek za vas je bila otvoritev nove dvorane, ki jo je pred nedavnim otvorilo prosvetno društvo «Rdeča zvezda» v Saležu. Za to dvorano lahko rečemo, da je v resnici rezultat skupnega dela vseh vaščanov. Dvorano so vaščani sami obnovili in opremili. To delo so opravili prostovoljno. Največ in naj bolj požrtvovalno se je izkazala mladina.

Opomba uredništva: Dopis o veselem praznovanju pusta in starih običajih smo malo pozno sprejeli, da je že kar staro za objavo. Pa drugo leto!

Kako deluje pošta

Prve dni decembra je pisal neki Tržačan pismo svojemu sinu, ki študira v Tolminu in ga oddal v Trstu na pošto. Sin je dobil pismo šele v začetku februarja, točno 80 dni potem, ko je bilo oddano na pošti in so že vsi mislili, da se je izgubilo. Podobnih primerov se je zgodilo že več.

Čudno se nam zdi, da potrebuje pismo za 80 km dolgo pot iz Trsta v Tolmin toliko časa, dočim pride iz krajev onstran Morganove pregraje v 24 urah, kakor se je ta Tržačan sam preveril. Morda bi pa poštna direkcija vedela o tej stvari kaj več povedati?

DNEVNA KRONIKA

Jugoslovani se vračajo domov

V četrtek zjutraj je prišlo z vlakom iz Italije 51 jugoslovanskih beguncev, ki so živeli zadnji čas v Rimu, pa se sedaj vračajo v Jugoslavijo. Se isti dan popoldne so odpotovali z vlakom naprej proti Sežani.

Vojaka-roparja

Pretekli čertek okrog desete ure sta napadla dva angleška vojaka 43 letno Carmelo Gorjup na trgu «del Rosario». Eden od njiju jo je z eno roko zagrabil za vrat in ji z drugo zamašil usta, da bi ne mogla kričati. Drugi ji je iztrgal iz rok torbico, v kateri je bilo 7000 lir in dokumenti. Vojaka sta potem zbežala in izginila za bližnjim voglom.

Stavka bančnih nameščencev

Kakor v Italiji so tudi v Trstu pričeli stavkati bančni in zavarovalni nameščenci. Prvi zahtevajo izplačilo obnovitvene nagrade, dočim hočejo drugi zvišanje svojih plač.

Dve strehi sta se podrli

Že več časa gradijo pod hribom Sv. Justa predor, ki bo šel od ul. Littorio v ul. Pondares. Pri vrtanju povzročajo včasih precej močne tresljaje z minami in nekatere hiše v starem mestu se sumljivo morejo. Tako je v četrtek ob 22. uri neka močnejša eksplozija povzročila, da sta se podrli v ul. Donota dve strehi. Človeških žrtev sicer ni bilo, vendar so ostali prebivalci zgornjih nadstropij brez strehe.

Vročekrven soprog

Corrado Brezar, ki stanuje v ulici A. Diaz 10, se je vrnil oni dan pozno v noč in precej vinjen domov. Na hodniku v prvem nadstropju ga je čakala žena. Ko jo je Brezar zagledal, je potegnil revolver in začel nanjo streljati. Na srečo je ni zadel in žena se je z begom rešila. Sosedje so poklicali po telefonu policijo, ki je izvedla preiskavo, vendar ni mogla izslediti, kam je Brezar skril orožje. Menijo, da je Brezar streljal na ženo iz ljubosumnosti.

V prepad je padel

Desetletni Belič Aurelio iz Berseča v Istri se je igral v bližini svojega doma. Po neprevidnosti je padel v deset metrov globok prepad. in se težko poškodoval. Brž so ga prepeljali v glavno bolnico v Trstu, kjer so ga sprejeli na kirurški oddelek. Zaradi mnogih notranjih in zunanjih poškodb je njegovo stanje resno.

Prireditev v Ricmanjih

V nedeljo dne 9. III. ob 5 uri popoldne bodo žene iz Ricmanj in Loga proslavile mednarodni praznik žena z igro in drugim prav zanimivim sporedom. Nastopijo ženski zbor in solisti, sodelovala bo tudi domača godba.

KULTURA

Koncert Šentjakobskega pevskega zbora

V četrtek zvečer ob pol devetih je bil v dvorani Pristaniških delavcev pevski koncert, ki ga je priredilo šentjakobsko prosvetno društvo «Ivan Cankar».

Šentjakobski pevski zbor, ki šteje približno 60 pevcev in pevk, nam je že znan iz svojih prejšnjih javnih nastopov in koncertov v tržaškem radiu.

Spored koncerta je obsegal lepo število umetnih ter nekaj narodnih in partizanskih pesmi, ki so jih izvajali mešani, moški in ženski zbor ter moški oktet. Dirigentu Svari Vladu gre zasluga, da je uvrstil v spored precej visoko kvalitetnih in zahtevnih skladb novejših slovenskih skladateljev, med njimi npr. Dr. D. Švare, Ravnikti, Groebminga, Lajovica itd. Lepo so bile izvedene zlasti venček partizanskih od Švare, Groebmingov «Vetrič», Ravnikova «Kam si šla» ter Adamičev «Mlad junak». Kvaliteti izvajanja je pri nekaterih skladbah škodovala majhna zvočnost sopranov in tenorjev, dočim pri altih in basih pomanjkljivosti ni bilo opaziti ker razpolagajo s prečejšnjim številkom kvalitetnih glasov.

Ob tej priliki bi omenili potrebo po manjših, svežih glasovih, ki smo jo opazili tako pri tem kakor tudi pri drugih zborih, ki nastopajo v javnosti.

Glede moškega okteta moramo pripomniti, da je ta vrsta pevske zasedbe najbolj občutljiva; mnogo bolj kakor kvartet ali kvintet pri katerih ne pridejo v taki meri do izraza individualne značilnosti posameznega glasu. Moramo pa reči, da je moški oktet, ki je ob tej priliki nastopil, še zadovoljivo rešil svojo nalogo.

Upamo, da bomo kmalu zopet slišali pevce šentjakobskega zbora, ki so si nadeli visoko nalogo popularizirania naše novejše slovenske pesmi v javnosti ter nam jih bodo predstavili v čim popolnejši izvedbi tako v pogledu pravilne izgovorjave kakor tudi glasbene interpretacije.

Koncert je obiskalo številno občinstvo, ki je navdušeno sledilo izvajanju lepe slovenske pesmi.

Turneja tržaških godbenikov po Istri

V soboto in nedeljo sta napravila pevski zbor «Tomasi» in godba na pihala «Rinaldi» iz Trsta turnejo po Istri, ob priliki proslave agrarne reforme. V nedeljo popoldne so priredili na trgu v Bujah koncert z izbranim sporedom. Popoldne so napravili drugi koncert gledališču v Kopru.

Ljudstvo je sledilo izvajanju z velikim zanimanjem in užitkom, ter pokazalo veliko dozvetnost za take prireditve, ki so doslej ostale samo privilegij nekaterih izbrancev.

Radijski spored
V Soboto 8. marca

TRST II.

11.30 Predpoldanski koncert; ljudje in nazori; 12.15 vokalni dueti; 13 pestra glasba; 13.15 slovenske pesmi; 13.30 orkester Lovro (prenos iz Vidma); 14 zdravniški oddaja; 14.10 čitanje večernega sporeda - zaključek; 17.30 plesna glasba; 18 prireditve v tednu; 18.[illegible] pester glasbeni spored; 18.45 [illegible] sip Kosovel: Kulturne aktualnosti; 19 ljudska glasbena ura; 19.[illegible] na klavir igra T. Vukelič; 20 glasba po željah; 20.45 pregled [illegible] melodije raznih narodov; 21.[illegible] 21 Maurice Maeterlinck: «Slepci» igrajo člani radijske igralske družine; 21.45 ritmična glasba; 22.[illegible] plesna glasba.

SLOVENSKO PRIMORJE

6.45 Zabavna glasba; 7. ruski [illegible] čaj Društva za kulturne sodelovanje Slovenije s SZ; 7.15 ruske romance; 7.45 lahka glasba; 12.45 lahka glasba in objave; 13. pesmi in plesi jugoslovanskih narodov; 13.[illegible] uspehi poštme, telegrafske in telefonske službe po osvoboditvi; 13.[illegible] Michlove samospevo poje basist Anton Orel, pri klavirju B. Adamič; 14. igra Plesni orkester RL pod vodstvom B. Adamič; 14.45 Maurice Ravel: Daphnis in Chloe; 18. radijski dnevnik; 18.15 igrajo in pojejo sovjeski umetniki; 18.30 odlomek iz Avdjejenkovega romana «Ljubimec»; 19. igrajo in pojejo sovjetski umetniki; 19.30 lahka glasba in objave; 19.45 pogovor s poslušalci; 20.[illegible] drobne skladbe velikih mojstrov; 20.30 Regent Ivan: O sodobnem slovanskem gibanju; 21. slovanska orkestralna glasba; 21.30 vesele pesmi jejo Fantje na vasi; 22. prenos vesti Zvezne postaje iz Beograda; 22.15 pisana glasba do polnoči.

KINOPREDSTAVE

ROSSETTI. 15. «Kdaj boš odšla».
SUPERCINEMA. 15: «Poslednji poljuba», D. Durbin.
FENICE. 15.30: «Ubežnik je potrkal na vrata», Gary Grant.
FILODRAMMATICO. 15: «Cigan».
CINE MARE. 14.30: «Idealni človek».
ITALIA. 15: «Njeno veličanstvo zaljubljeno».
ALABARDA. 14: «Mesec za 6 narjev».
IMPERO. 14.30: «Zločini brez kazni».
VIALE. 15: «Angel in vrag».
MASSIMO. 15: «En dan v življenju».
GARIBALDI. 15: «Emil Zola», F. Muni.
IDEALE. 16: «Banket v Ritzu».
SAVONA. 15: «Beda gospoda Toneveta».

Odg. urednik DUSAN HRESCAK
Tisk Stabilimento Tip. Triestino

FIZKULTURA

Partizan-Lj. Ponziane
jutri ob 15. uri na stadionu

Jutri ob 15. uri bo na tržaškem stadionu odigrana prvenstvena nogometna tekma za jugoslovansko nogometno prvenstvo. Srečali se bosta enajstorici Partizana in Lj. Ponziane. Jutrišnja tekma je ena izmed najtežjih, ki jih morajo odigrati tržaški nogometaši v spomladnem delu prvenstva, kajti njihov nasprotnik je ena najboljših evropskih enajstoric, katero sestavljajo igralcim, ki so že večkrat oblekli državni dres. Zaradi tega je dolžnost naših sportnikov, da pohitijo na stadion in v tej težki borbi bodrijo domačo enajstorico. V predtekmi ob 13. uri bosta igrali dve drugorazredni enajstorici za okrožno prvenstvo.

Predprodaja vstopnic pri U. T. A. T. in pri Glavni blagajni (Biglietteria centrale). Cene so sledeče: *Glavna tribuna* 300 lir, znižana 250; *stranska tribuna* 250 lir, znižana 200; *glavna stojišča* 120 lir, znižana 100; *stranska stojišča* 70 lir. Pravico do znižane stopnine imajo ženske, otroci ter člani Enotni sindikatov in Delavske zbornice proti predložitvi članske izkaznice.

Ostali jutrišnji spored
Nogomet

Pokrajinsko prvenstvo: v Pulju ob 14. uri Krmin-Pulj; v Gorici ob 14. uri Gorica-Postojna.

Tržiško okrožno prvenstvo: igrišče v Ronkah ob 10 uri Selce-Staranean. *Igrišče Sempetra ob Soči* ob 15. uri Sempeter ob Soči-Ronke II. *Igrišče v Foljanu* ob 15. uri Foljan-Doberdob. *Igrišče v Turjaku* ob 15 uri Turjak-Pieris.

Miljsko okrožno prvenstvo: Igrišče v Ankaranu ob 9.30 A. Vivoda-Frausin II. *Igrišče v Hrvatinih* ob 8.30 Hrvatini-Rdeča zvezda; ob 10 uri Cassano-Slavec Z.

Košarka za Morganov in Rauberjev pokal

Igrišče Tomažiča: ženske: ob 9. uri Sv. Vid-Magdalena; ob 10. uri Vesna-Tomažič ob 11. uri DSZ-Rauber; ob 12. uri VOM-Col.

Igrišče Dealvske športne zveze: moški: ob 9 uri DSZ-Barkovlje; ob 10. uri Sv. Vid-Vom; ob 11. uri Arsenal-Škedenj; ob 12. uri Rauber-Redivo.

Kolesarstvo

Ob 9. uri bo izpred kopališča «Cedas» v Barkovljah start za prvo letošnjo kolesarsko dirko.

Lahka atletika

Pri Sv. Ivanu bo ob 9.30 start za tekme čez drn in strn.

Veliki sportni dan v Kopru

Jutri bo v Kopru sportni dan z bogati sporedom. Nastopili bodo nogometaši, košarkarji, drsalci na kolešči, boksarji in rokoborci. Najzanimivejši bo nedvomno nastop tržaških rokoborcev, ki bodo nastopili s svojimi najboljšimi rokoborci, tako z Vidalijem, Ruanom, Sartorijem. itd.

Avstralska letvica najboljših desetih teniških igralcev sveta

Teniški veteran (nekdaj najboljši teniški igralec Avstralije) Harry Hopman je v časopisu «Herald» objavil lestvico najboljših teniških igralcev sveta, ki jo je sam sestavil. Mnenja strokovnjakov je, da se je v njej precej zmotil. Oglejmo si jo in presojajmo:

1. Jack Kramer (ZDA); 2. Ted Schroeder (ZDA); 3. John Bromwich (Avstralija); 4. Frank Parker (ZDA); 5. Dinny Pails (Avstralija); 6. Gardner Mulloy (ZDA); 7. Tom Brown (ZDA); 8. Yvon Petra (Francija); 9. Marcel Bernard (Francija); 10. Jaroslav Drobny (ČSR).

Svetovno prvenstvo v namiznem tenisu

V Parizu se vrše tekme za svetovno prvenstvo v namiznem tenisu, na katerem sodeluje nad 200 tekmovalcev iz 21 držav. V tekmovanju ženskih reprezentanc je v finalu Anglija premagala Madžarsko z rezultatom 3:0. Tekmovanje moških reprezentanc še ni končano.

***

Mednarodni dvoboj v dviganju uteži Avstrija-Francija, ki je bil na Dunaju se je končal neodločeno 3:3.

Svetovno kolesarsko prvenstvo bo leta 1948. Organizirala ga bo Holandija.

V četveroboju med Češkoslovaško, Dansko Švedsko in Norveško je zmagala Češkoslovaška.

KAKOR POD FAŠIZMOM

Kako ravnajo z delavci
v podjetju Stock Cognac Medicinal

Iz pogovorov, ki sta ga imela dva zastopnika sindikata kemikov z gospodom Casalijem, ravnateljem podjetja Stock Cognac Medicinal, sta ugotovila, da so sindikalne razmere delavstva v tem podjetju na zelo nizki stopnji. Delavci ne morejo razviti nobene delavnosti ker nimajo niti enega primernega prostora za svoj urad. Sedaj bi bilo treba izvoliti nov tovarniški odbor in bi bilo zato potrebno, da pride v tovarno sindikalni zastopnik. Toda gospod Casali je dejal, da mu ne bo dovolil vstopa v tovarno.

Januarja meseca je bilo zaradi pomanjkanja dela odpuščenih 17 delavk. Ker so se sedaj razmere izboljšale in sprejema podjetje nove delovne moči, je sindikat predlagal ravnatelju, naj bi sprejeli prvenstveno tiste delavke, ki so bile takrat odpuščene. Toda g. Casali je ta predlog odbil in dejal, da ne bodo sprejeli nobene izmed odpuščenih delavk.

Sindikat kemikov je poizvedoval skoro pri vseh delavcih, kakšne so razmere v tovarni in prejel nešteto pritožb. Ravnateljstvo jim je zabranilo organizirati Dečji božič in je iz tega izrečno delavskega praznika, napravilo nekakšno dobrodelno prireditev. Delavci se ne morejo zbrati v svoji organizaciji, ker jim gospod Casali to prepoveduje in ovira na splošno vsako njihovo aktivnost. Ne vemo, če je tak način postopanja najboljši za vzpostavitev prijateljskih odnošajev med sindikalnimi organizacijami in delodajalcem. Na vsak način si sindikati pridržujejo pravico, da bodo zavzeli tako stališče, kakršno se jim bo zdelo najbolj primerno, da bodo tudi delavci tega podjetja uživali svoje osnovne pravice.

SPOROČILA IN OBJAVE

Proslava praznika žena

V kinu Alaberda bo danes ob 9. uri konferenca, na kateri bodo razpravljali o vseh važnejših ženskih problemih.

V društvu «Zvezda» v Podlonjerju bodo žene priredile ob 19. uri kulturno predstavo s pestrim sporedom, ki obsega igro, petje, deklamacije in prosto zabavo.

ASIZZ iz Barkovlj priredi danes ob 20. uri v prostorih športnega kluba slavnostni miting. Sodeloval bo pevski, godbeni in dramski odsek prosvetnega društva.

Kulturna prireditev v Cinema del Mare

Snoči je organizacija ASIZZ priredila v okviru mednarodnega praznika žena uspelo kulturno predstavo v dvorani Cinema del Mare. Mnogo ljudi ni moglo v premajhno dvorano in so morali oditi domov po zaslugi okupacijskih oblasti, ki niso dale nobene večje dvorane na razpolago. K prireditvi sami se bomo še vrnili v jutrišnji številki.

***

Prosvetno društvo «Simon Jenko» sklicuje za jutri, v nedeljo ob 10. uri v prostorih «Kraljiča» sestanek članov mladinskega odseka. Zaradi važnosti problemov, naj se sestanka vsi udeležijo.

Prireditev v Ricmanjih

V nedeljo dne 9. III. ob 5 uri popoldne bodo žene iz Ricmanj in Loga proslavile mednarodni praznik žena z igro in drugim prav zanimivim sporedom. Nastopijo ženski zbor in solisti, sodelovala bo tudi domača godba.

Zborovanje odpuščenih državnih nameščencev

V nedeljo 9. t. m. bo zborovanje odpuščenih državnih in poldržavnih nameščencev v dvorani kina Mare ob 9.45 uri. Zborovanja naj se udeležo:

Vsi člani organizacije. Vsi oni, ki še niso člani, pa so vložili prošnjo, kot določa uredba ZVU št. 60. pri pristojnih državnih upravah. Zastopniki krajevnih dnevnikov in tednikov.

Večerni tečaj za delavce

Šolski odsek Enotnih sindikatov namerava odpreti v sredi t. m. nove večerne tečaje za začetnike v stenografiji, za slovenščino in angleščino. Vpisovanje in pojasnila pri šolskem ravnateljstvu v ul. Monfort od 18. do 21. ure.

Dobrodelna prireditev v Rossettiju

V nedeljo 23. t. m. ob 11. uri bo v gledališču Rossetti dobrodelna prireditev v prid Zveze invalidov in onemoglih na delu. Sodelovali bodo člani tržaškega radia. Spored bo obsegal med drugim petje novih pesmi, igro «Doppio o niente» in neko komedijo, ki jo bodo igrali člani radijske igralske družine. Predprodaja vstopnic pri Centralni blagajni na Korzu, od ponedeljka 10. t. m. dalje.

Enotni sindikati

Tekstilna stroka. Odborniki naj pridejo danes na sedež ob 19. uri kjer bodo razpravljali o delovni pogodbi.

Kmetijstvo. Jutri ob 10. uri bo v Ljudskem domu v Domju sestanek vseh malih in srednjih posestnikov, zakupnikov in poljskih delavcev. Isti dan ob 14. uri bo drugi kmetijski sestanek v Skofijah.

Železničarji. Železničarji z Občin so vabljeni, da se udeležijo sestanka jutri ob 10. uri v gostilni «Del soci».

Lesna industrija. V ponedeljek bo sestanek odbora na sedežu.

Spalni vozovi. Člani naj se zglasijo na sedežu zaradi važnih obvestil.

Kovinarji. Dne 10. t. m. ob 19. uri bo na sedežu sestanek odbora.

Rojstva, smrti, poroke

Dne 7 t. m. se je rodilo 11 otrok, umrlo 7 ljudi, poroki pa sta bili 2.

CERKVENE POROKE: tesar Marij Zanier in šivilja Lauretta Pontoni, delavec Anton Girotto in zasebnica Angela Brecevich.

UMRLI: 69 letna Marija Sturm, 24 letni Matildo Cepak, 62 letni Avgust Coretti, 54 letni Pavel Blasovich, 70 letna Josipina Rosa por. Simeoni, 50 letna Antonija Brankovich in 78 letna Elvira Coretti.

Od kje pravice za začasno zaporo predilnice v Krminu?

Zaradi včerajšnje proglasitve stavke v predilnici v Krminu so lastniki podjetja sklenili, da bodo predilnico zaprli do prihodnjega ponedeljka, ker po njihovem mnenju stavka ni upravičena.

Sožalje

Prebivalstvo iz Podlonjerja-Visoki Sv. Ivan bo zelo občutilo izgubo tako človečanskega zdravnika, kakor je bil dr. Cavini Avgust. Družini blagega pokojnika izreka tem potem svoje najglobljo sožalje.

Popravek

Z ozirom na članek, ki je bil objavljen v našem listu dne 5. t. m. pod naslovom «Mestni mesarji - klavci protestirajo» izjavlja samostojna skupina klavcev pri javni klavnici v Trstu sledeče:

Resnici na ljubo moramo priznati, da se je g. Andrej Obersnel iz Lokve držal sporazuma, ki ga je sklenil z nami. Objava omenjenega članka se mora pripisati tretjim osebam, ki so izrabile dobro vero v Obrsnela. Za samostjno skupino klavcev pri javni klavnici v Trstu

JENCO GIOVANNI, predsednik

MALI OGLASI

KOMPLETNO SPALNICO z vzmetmi za 47.000 lir, drugo spalnico štiridelno omaro, moderno kuhinjo, šivalni stroj, volneno zimnico ker odpotujem prodam. Trst, Rafaele Sanzio 20, I. nad.

† LJUDSKA ZALOZBA v Trstu sporoča, da je umrl njen ustanovitelj benec tovariš

Carli Mario

Trst, 7. 3. 1947. TOVARIŠI.

SINGER

SIVALNI STROJI, pogrezljivi, ohištvom, predvojni material, UGODNIH CENAH naprodaj

TRST

Ulica dell'Istria 13, tel. 91-[illegible]

ŽENSKO KOLO v dobrem stanju prodam.

DOBRILA JOSIP, Hrpelje [illegible]

ZDRAVNIK
Dr. FRANJO DELAK

je preselil svojo ordinacijo iz ROJANA v ul. COMMERCIALE št. 10, II. — Sprejema od 3-5 ure, v BARKOVLJAH od 11-1 ure, popoldne. TELEFON št. 29-582.

ASIZZ OPČINE priredi v NEDELJO 9. t. m. ob 16. uri ob priliki mednarodnega praznika žene

KULTURNO PRIREDITEV

SODELUJE OPENSKA GODBA.

ALEKSANDER BECK; 58

VOLOKOLAMSKA CESTA

Ko sem razmišljal, sem tudi jaz uporabljal šablonske besede: Ko so razbili, se prebili, uničili... Toda kaj je to? Zakaj uničili? Kako se to dogaja?

Ne da bi pogledal na zemljevid, ki sem ga poznal na pamet, sem videl vijugasto obalo ozke, počasne Ruze, našo postojanko — tenko verigo mitraljezkih gnezd in strelskih celic. Za nami, v gozdu, je bilo skritih osem topov, ki so bili dodani bataljonu; pred nami pa se je vzdolž obale prikazovala strma protitankovska zaseka, ki se ji pravi po vojaško «eskarpa».

Pogled je poletel dalje, preko reke, v smeri sovražnika. Do podrobnosti sem videl prostor med nama, ki ga hitlerjevci niso zavzeli, ki smo ga pa mi že bili zapustili; videl sem poti, ki vodijo od mesta, kjer so se Nemci koncentrirali, k našim utrdbam; videl sem soteske in gozdove, ki so kot nalašč v naprej določene za zasede. Srce se mi je stiskalo, ko sem si prestavljal, kako bodo nemške kolone,